

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De aliis remediis contra ariditates, præscriptis à recentioribus vitæ
Spiritualis Magistris Cap. XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

uolentia, & latifcancia cor hominis, cum sensu can- tie & patientia fuerint uenustate decocta, cum magna sui fragrantia, de vase tui pectoris proferentur, & tanquam perennis fons, de experientia uenis, & irri- guis virtutum mentibus redundabunt, fluentaq; conti- nua, uelut de quadam abyfso tui cordis effundent.

Denique optima remedia contra ariditates sunt illa ipsa amouere, quae sunt causa distra- ctionum & impedimenta quietae contempla- tionis, quae S. Bernardus commemorat ser. 23. in Cantica: *Sensus agens, cura pungens, culpa mordens, uel ea certe quae difficiliter amouentur, irruentia imagi- num corporearum phantasmata.* Alio uero in loco ait, *profuturum ad deuotionem compunctionemq; ob- tinendam, si ita semotus fueris, ut puras manus ad Deum leuando, etiam tuipfius uocem audire possis. Nonnunquam ad subleuandam inuentionem, in caelum prospicias, ubi sit cor tuum, ubi Christus est in dextera Dei sedens.*

form. hon. aut. col. 2.

discipl. & perf. mō. con. c. 18. col. 6.

Quoniam uero ariditates solent oriri non raro ex recordatione praeteritarum culpatum, uel lapsu in praesentes, optimum praebet consili- um B. Laurentius Iustinianus: *Humani generis aduersatur diabolus, consueuit deprecantis animum memoria perpetrata culpe percutere, quatenus ex hoc amittat fiduciam, & ex impedimento concepta pifil- lanimitatis, non ualeat deuotionis exercitia secundam consuetudinem peragere.* Huic autem fallaci suasioni nequaquam fides accommodanda est. Proinde Christi miles egregius caneat ne confundatur, sed cum se pec- casse cognauerit, humiliter in spiritu ante pedes Domini se prosternat, confiteatur delictum suum Domino, blandis- que uerbis offensum mulceat dilectum, & statim gratie intelliget adesse praesentiam, per quam resumptis anima uiribus, & concepta fiducia, de cetero, Domino quieto animo vacare ualebit. Non tamen facile haec admittenda sunt, sed prudenti ratione discernenda, quia maligni spiritus per sepe sub compunctionis specie ar- dorem desiderij, deuotionis gratiam de orantis corde dissipant & extinguunt.

Aliud remedium dat col. 8. eiusdem capituli: *Frigefcente spiritu & ab exterioribus ad interiora redeunte, opportunum adminiculum ad deuotionem excitandam est uocalis oratio.* Accenso uero deuotionis igne, ori silentium imponendum est, & a uocali oratio- ne (loquitur de oratione uocali ad quam nulla lex sub peccato obligat) cessandum, ne pro exiguo, maximum praepediatur bonum &c. Omnibus enim modis nitendum est, atque subsidia adiuuenda sunt, siue per uocalem orationem, seu per prostrationes aut manuum extensiones, uel quomodolibet, ut mens abs- que impedimento eleuetur in Deum, cum orationi insistit. Nam orationis finis hic est, ut anima Deo u- niatur per caritatis affectum praenit lumine diuina agnitionis.

CAP.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De aliis remediis contra ariditates, praescri- ptis a recentioribus uisite Spirituales Ma- gistris.

Primò occurrit monitum P. Stephani Tuc- cij uiti sancti, qui quinque horas orationi quotidie tribuebat, dicebatque aduersus oran- di difficultatem, plurimum ualere perseveran- tiam & humilitatem: ut quis se reprehendat in ipsa oratione, si distractiones sentiat, teporem accuset, Sanctos innocet, animum excitet: ne- que aiebat tempus hoc modo inutiliter consu- mi. Omnes enim actus isti meritorij sunt, & oriuntur ex religionis, uel amoris Dei impulsu. Nolito putare, inquit S. Teresa, de hac re disse- rens, *laborem tuum frustra aneum & in cassum fore, idq; non solum uno aut duobus, ac ne quidem decem annis.* Abiit autem, ut propter ariditates orare uel meditari desinas. Bene enim monet S. Ioan- nes Climacus: *Quosque orationem fixam, (hoc est, a distractionibus liberam) certamq; non possi- demus, his qui inantes ad incedendam intro exercetis, similes sumus. Contende, ut ad superna feras, imo uero recludas intelligentiam orationis uerbis. Quod si debilitata per insaniam ceciderit, rursus illam reducere cura est quippe proprium mentis instabilitas, Dei uero proprium sistere omnia posse.* Si insatiabiliter certes adueniet in te penitus, qui mentis mari terminum per gyrum posuit: dicit illi, huc usque uenies & non trans- gredieris. Possibile non est spiritum ligare, sed ubi Con- ditor spirituum est, omnino obtemperant. Porro ut spirituum Conditor adit sua ope, non desistendo ab oratione incepta opem illius implora, iuxta S. Bernardi consilium: *Cum te torpore accedia uel radio affici sentis, noli propterea diffidere, aut desistere a studio spirituali: sed iuuantis require manum, et ubi te obsecrans sponsa exemplo, donec denuo susci- tante gratia, factus promptior alacriorq; curras, & dicas: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilata- sti cor meum. Sape enim, ut idem alibi ait, corde te- pido & arido accedimus ad altare, orationi incumbi- mus: persistentibus autem repente infundatur gratia, pinguescit pectus, replet viscera inundatio pietatis, & si sit qui premat, lac concepta dulcedinis uertim sur- dere non tardabunt.**

Secundò plurimum ualere potest contra a- riditates iudicium P. Petri Fabri, primi locij S. P. N. Ignatij, eiusque, tempore ariditatum, procedendi modus. *Ponebat enim in beneficij parte, ut scribit in eius uita Orlandinus, quod quis in- terdum, sibi ipsi relictus sterilitate laboret ac fame, suo uero usu perdoctus, decedere interdum gratiam, & se subducere (quod & ueteres docuere Patres) ad erudiend- um hominem; ut quantum inter proprium & alie- num spiritum, inter decrementum & incrementum distet, experimento perdiscat: tum etiam, ut cum sum-*

76.

77.

78.

78.

1. c. 9.

116.

nius ille deuotionis ardor remiserit, modica gratia, pari operâ satisfaciât: quod se senserit amisisse, studio etiam maiore requirat. Consilium namq; Dei esse, vel vt modicus auxilium studeat quispian voluntatem saltem tueri calentem, & alacris cogitatum mentis ad opus, velut probò aliquo timore donetur, qui sit omni deuotione prestantior. Quamquam autem non magnopere angendum de cessione gratia, vir sapiens existimabat, probabat tamen tristitiam quamdam moderatam, quam etiam S. Diadochus, moderatam quamdam desperationem appellat, vt dum accessu recessuq; gratia, modò leuati, modò tristes efficiamur, in perenni quadam exercitacione versetur, seu futura concipiendâ miserie, seu felicitatis eterne. Nam si nunc perbreuis eius vel absentia, vel presentia, aut contrahit animum, aut dilatat, si tanto nos merore, aut voluptate perfundit; quâritandem estimetur, non quidem ad exiguum aliquod tempus, sed in veram aternitatem, diuino vel gaudere vel carere aspectu, quorum alterum est ipsa gehenna, alterum cumalata felicitas.

79. Quomodo autem P. Faber in desolationibus & tentationibus, meroribusq; anime se solaretur, ita scribit idem Orlandinus in eius Vita: Non deerat viro sancto varia & multiplex sui consolandi ratio, cum in vsu rerum diuinarum, vel inuito mens fugeret, vel pinguior illa exarisset deuotio. Interdum solabatur animum cogitationum turbâ distractum, contemplatione Christi LESU, qui tam diu inter homines vixit à sui corporis gloria, quâ consors anima fruebatur, auulsus quodammodò & distractus. Eodemque modo sanctissimam Desperationem cogitabat, quam cum labe nullius vnquam noxæ tetigisset, tamen oportuerit tam diu corporis & anime carere gloria, sepe etiam ab dulcissimi Filij sui vsu, conuictus, diuelli. Consolationis materiam, & tempus ei suppeditabat & locus. Celebrabantur Christi Domini Natalitia, & sacrificium ipsum, iam iamq; Diuina mysteria participantem, defecerat omnis mentis iucunditas: cum in alto merore versanti, quod rotantibus desuper calis, nubibusq; pluentibus Iustum, ipse sic areret, illa repente consolatio satis efficax praestitit: Quid tu vano merore consumeris, cum in stabulum Christus veniat? Nascitatem tui pectoris praesepi iam cernebas, si dignum ei parares hospitium. Ea vox tantâ hominem consolatione permulsi, vt etiam lacrymas deuotionis expresserit. Proximo anno, dum ardentissimam pietatem illam recolit, quâ Magi Reges Christi Saluatoris adorarunt infantiam, cor repente obduruit, & ad tantæ sensum letitiae, iustamq; gratulationem pigerrimè sequebatur. Id indignè cum ferret, cogitatio subit nimirum, Dies agitur, quo Reges tuum verum adorant Regem, periclitandus es igitur, num tu Rex sis. Nam parum est, vt te ipsum regas, vt vincas, dum per sensum deuotionis, in terra Christum es positus qui solet nostra bella regere, quoad nos Reges effecerit. Aschafenburgij oprabatur aliquando sacris, in Auisitij Moguntini sacello, tum exornato solito luculentius, plurimo accenso lumine, loculisq; sanctorum cinerum, ad venerationem decore prolatis. Nec tamen externa illa species interbra pectoris permulcebat. Algebat de his Sacerdos totâ prae-

ratione mysterij, vt nunquam sibi videretur frigidior, & talis exiret ex sacello illo, qualis intrarat: facile vt intelligeret, deuotionis gratiam, non tam fortis petendam esse, quàm inuis: nec ex externis modò pendere causis, sed diuinitus infillari. Quocirca studium in eo conquirendis tot externa, & aduentitias deuotionis illecebras ex eo die planè refrigit, & fugam meditatus est quamdam omnis gratia & fauoris humani, quod animaduertebat, vsu plerumque fieri, vt quod plus inueneris apud homines gratia, eò pascaris in animo minus apud Christum & sanctum eius Spiritum. Ad augendam verò cumulamandamq; gratiam Dei, nihil esse tam efficacè, quàm si quis rebus omnibus spoliatus, atque orbatus, emuletur in patibulo Christum, cuius virtus Crucifixi querenda sit prius quàm gloriosi, non contra atque praeposterè, more multorum.

Tertiò, Vera etiam & conformis doctrinâ S. P. N. Ignatij in libro Exercitorum tradita, l. 1. spir. est sententia Rusbrochij: Quisquis, inquit, hanc patitur desolationem & penuriam, libenter bonos inquirat homines, eisq; suam aperiat & queratur miseriam, eorum & bonorum omnium, & totius Ecclesiae preces imploret. Attendas interim humili corde, nihil se praeter vitia & defectus habere ex se ipso sciat; cum patientiâ & resignatione sui, dicat illa verba S. Iob: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Deserat & resignet se ipsum in omnibus, dicatque ex animi sententia: Domine aequè paratus sum, eorum omnium, quibus despoliatum me sentio, inopiam & paupertatem perpeti, quatenus tibi placet, & ad tuum honorem & anima mea cedit salutem & vtilitatem, quàm illis abundare. Non mea, Domine, voluntas naturalis, sed tua, & mea rationalis vel spiritalis fiat. Omnino enim sum totus tuus, & si posset ad tuam esse laudem, tam libenter mergi velim in infernum, quam recipi in caelum. Fac mecum Domine secundum excellentissimam maiestatis tuae voluntatem. Hoc pacto ex omni sua afflictione, perpeffione & desolatione, interdum sibi eliciat & efficiat gaudium, totum se manibus Dei offerens, se pro illius honore quidpiam pati posse letatur. Reuera se se in hac parte gesserit rectè, & ex animo ita facere valebit, nunquam poterit tam ingens gaudium internum experiri. Nihil enim Deum amantè iucundius est, quàm vt sentiat se dilecti sui proprium esse. Sin verò per virtutum iter ad hunc vsque gradum ascendit, etiam si modos omnes praedictos non sit expertus, nihil refert: nec enim id necesse est, modò ipso virtutum fundo praedictum se esse sentiat; quod est, in agendo humilis obedientia & in tolerando patiens resignatio: in quibus duobus, modus iste vel gradus perpetuâ securitate consistit. Et infra: Qui hoc gradu homo à Deo, à seipso, à demone, à creaturis omnibus fortiter probatur, & visitatur, tentatur & impugnatur, ipse resignationis virtus, pro magna ac singulari perfectione illi rectè tribui potest.

Quartò, P. Balthasar Aluarez, vt in eius Vita scribitur, per sexdecim annos magnas nebulas, & spiritus ariditates, durities, distractiones, animi desolationes, aliasque afflictiones & probationes sustinuit: numquam

quam tamen desideria orationis deposuit, nec exactam in ea habenda executionem; sed tantam diligentiam & constantiam in ea perseveravit, atque si iucundum semper ac facilem aditum inveniret. Collocabat enim precipuam suam fiduciam in infinita misericordia ac liberalitate Dei, in cuius conspectu sese constituebat, quæ-

Matth. 15. admodum Cananea illa dicebat, tamquam catellum

27.

Luc. 11. 8. sicut amicus ille Evangelicus, etiam repulsus, non desistit ad portas Dei pulsare per multos annos, donec tandem exauditus fuit, & ad familiaritatem admissus, cum ingenti celestium donorum copia, quæ explicantur fuscè in eius Vita. Hoc ipsum commendat S.

cap. 12. Basilii; Sine dubio, inquit, Deus, qui bona exquirentium alacri & prompta voluntati aspirat benevolens, eam largietur, cum ad petendum ipse hortatus sit ac dixerit: Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis:

Matth. 7. pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui querit invenit, & pulsanti aperietur. Itemq;

Jacob. 1. alio in loco: Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropereat. & dabitur ei. Postulet autem cum fide, nihil hesitans. Ac in omnibus denique rebus, ubi mens vacillat, aut animi promptitudinem satanas impedit, hebetando, retardandoque, remedium hoc adhibeamus, ut Deo supplicemus, petamusq; ut rectè agendi nobis facilitatem velit largiri.

82. Idem P. Alvarez tradens quibusdam præcepta de modo orandi scriptum inter alia hoc reliquit: In ariditate, obscuritate, aut cordis duritie, & in quocumque alio interno impedimento, cogita peccata tua ubi sese infereres, quæ si non agnovisses, ex ea parte quæ Deum offenderunt, agnosce ex duritie & impedimento, quod tibi reliquerunt, humiliare: dicaq; Deo: Hac Domine, mea sementis est messis, his præteritorum amorum meorum fructus: siquidem impedimentum hoc à peccatis meis procedit, quibus te irritavi; quod neque tu mihi fuisti promeritus, neque ego tibi debui. Doleo, ac poenitet me, & vellem lacrymas, sensumq; eorum habere qui tibi maxime placuerunt. Sed quæ parte pena est, & poenitentia eorum, à te ita constituta, gaudeo ego: ut qui talia fecit, ita illa luat. Perduret res, quam diu tibi placuerit, etiam per totam vitam, quæ extendatur ad mille annos. Et quoniam Deus in suis est creaturis, illis in suis locis manentibus, si te noveris bene humiliare, poenamq; quam ipse mittit, libenter suscipere, magnam senties quietem & solatium.

83. Quinto, P. Iosephus Anchieta in Epistolâ ad Antonium Riberam, hoc contra ariditates dat remedium: Si quando mentem divino solatio destitutam, tediisq; affectam, languere senseris, illud tibi remedium sit, eius lacernam apprehendere, atque eam ad te verbum illi imitare: Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit, & inclinat est iam dies, voxq; ingruit tentationum; & solus crebrius impetratâ facultate ad sacram mensam accedere. Confido enim Divini eius pabuli virtute, te ab eâ mensa cum recesseris, lætitia plenum iter magnâ alacritate profecturum, donec calestem teneas Ierusalem.

84. Sexto, Valde quoque profuit ad devotionis

obtinendam gratiam si stas temporibus, non de seculi rebus, sed de piis instituantur colloquia. De Deo libenter loquere (inquit S. Bonaventura) & libentius audi: quia movent cor ad studium virtutis & affectum devotionis. Et S. Nilus docet orationem spiritali colloquutione, & hanc oratione nutrire.

Septimo, Præclara reliquit hac de re monita noster Ad. R. P. Claudius Generalis in aëreo libello indutiarum, in quo inter alia hæc habet:

Si ariditas proveniat ex naturali instabilitate, & volubilitate nature, quæ nesciat quasi quæta consistere, inde colligi poterit, si sit continua, si à tempore Novitatus, si per plures annos duraverit. Deinde si sine causa, vel occasione ex parte infirmi. Si adhibuit remedia, nec profecit. Si hæc remedia non inconstanter, aut ad breve tempus sed perseveranti adhibuit diligentiam. Quod si sit eiusmodi, animandus erit ad tolerantiam, ut magnâ longanimitate, & constanti studio, virtutibus incumbat veris solidisq; (ut Constitutio loquitur) & curet in viâ Divini servitij progressum facere: suppleat frequentioribus & serventioribus iaculatoris paupertatem suam spiritali quadam mendacitate, (de qua egregie Gerson) piissimo Patri & Deo, Sanctisque omnibus commendans. Lectione sacrâ non fusa & longiore vitatur, sed brevis, & meditatione atque attentione perigili. Discurret per varia puncta Rosarii, vna & Passionis Domini, gratias agendo, petendo, proponendo cum confusione imitationem, offerendo illa pro se æterno Patri: in quâ Passionis meditatione si piè & perseveranter pulsaverit, inveniet procul dubio maximam lucem pro intellectu, & solidam stabilitatem pro affectu, cum tamen à nobis non sint in nobis viæ nostra aliud quam tenebra, & lubricum. Si duret longo tempore, ut in quotidianis meditationibus, & exercitiis ariditatem & distractiones patitur, hortandus est, ad maiorem sectionem, & spiritalia Exercitia per aliquot hebdomadas plurimum enim conducit ad quietem animæ comparandam assiduitas illa meditando, & legendi, animique mirificè renovat ab evagationibus, ut experientia sapientissimè docuit. In his autem Exercitiis illustrationes & proposita annotare, & aliquid exercere, quo his absolutis vitatur, siue ad virtutum exercitia, siue ad mentis elevationem & coniunctionem cum Deo plurimum proderit. Si tantum hoc in matutina oratione senserit, potest interdum fieri vel ex gravitate capitis, aut aliâ huiusmodi affectione, ut eo tempore nimis aptus ad meditandum inveniat, vel ex diuturnâ attentione, quam non valet per integram horam continuare; tunc diuidenda erit, ut diversis temporibus fiat, ut commutanda ratio temporis (quod tamen consideratè admodum, & non leuiter concedatur) suppleendum interdiu iteratis intentionibus, & elevationibus excitet se psalmorum versiculis, nunc ad compunctionem, nunc ad humilitatem, nunc ad petitiones, nunc ad laudes: denique efformet se ad varios affectus, prout maior necessitas, aut sensus animi suggerit.

Si provenit ex inordinato affectu, & desiderio erga aliquid, hic laborandum fortiter & assidue, ut radix aut evellatur, aut certe mortificetur, & exsicceetur, ne

de info. Non. p. 1. c. 17. de orat. c. 3. n. 2. leg. c. 3. n. 5. 10 & 11. c. 4. s. 3. & 10. p. 3. de medicis. Spiritual. Coll. 1. cap. 1. in illa verba ascende bar vi de. Itaque dicu

germinat. Occasiones ex tempore orta, facile vitari poterunt. non enim ex aliquo peculiari affectu, aut inclinatione proficiuntur, itaque & facilius vitantur, & non ita animum afficiunt, nec difficile abiguntur: tantum cautela non desit, & mediocri attentio, & custodia sui.

Si ex defectu discursus, & inopia materia, primo preparat puncta diligenter, legat meditationes de ea materia: lectio enim mirum in modum iuvat, doceatur extendere puncta, in vita & Passione Domini consideranda. Quis, Quid pro quibus, quanto amore. Quo fructu passus; attendendo personas, verba, opera, & cetera; reflectendo ad se, comparando, opponendo celsitudinem parvitati, pietatem ingratitude, & alia huiusmodi, que ingentem praebeant meditando & discurrendi materiam. Denique semper habeat in promptu puncta aliqua abundantius, vt si in vno non potest, sistat in alio.

Si ex negligentia custodia, adhibeat diligentem, examinet se accuratius, caueat ab iis, que ledere possunt: certum est enim illud Casiani collatione citata: Quicquid ante orationis horam anima vestra conceperit, necesse est, vt orantibus nobis, per ingestionem recordationis occurrat. Quamobrem quales orantes volumus inueniri, tales nos ante orationis tempus preparare debemus. Haec ille.

83. Si ex otio & securitate, fugiat nugas, eleuet interdum mentem, visitet sanctissimum Sacramentum, saluet Dominum plagas, saltem semel orationem Dominicam recitando vel imaginem B. Virginis, cum Ave, vel Salve Regina: petat instanter adhibitis intercessoribus, communique omnia frequentius cum rerum spiritualium Praefecto: meminerit, quod sapienter Casianus docuit: Licet enim impossibile sit mentem non interpellari cogitationibus; est tamen, inquit, nostrum, magna ex parte, vt cogitationum qualitas emendetur, & vel sanctae & spirituales in cordibus nostris, vel terrena & carnales concrepescant. Ideo namque frequens, & iugis adhibetur lectio scripturarum, vt exinde nobis spiritualis memoriae prebeat occasio. Denique monendus accuratè, vt serio fugiat ab inani quadam persuasione, & noxio loquendi modo eorum, qui cum nullam vel exiguam in custodia sensuum curam adhibeant, libere, & laxè nimis in omnibus agant, in spiritualium procuracione tepidi sint, & sequiores: suam tamen spiritus ariditatem, & distractiones in oratione, & quasi quamdam insensibilitatem in interioribus, adscribunt diuinae probationi, que illos, vt quidam loquuntur, à lacte abstractos, ad panem & solidam cibum erudiat, quasi grandiores. Ceterum recogitet potius, quid S.

in. Reg. in illa verba: Et ascendebat vir ille, statuis diebus.

Gregorius contra eiusmodi homines dicit: Nam per contemplationem rimari caelestia volumus, qui non solum cordis, sed etiam corporis custodiam non habemus. Et quidem sepe indecenter aspiciamus, otiosa audimus, superflua loquimur, somnum, cibum non ad refectio-nem corporis habemus, sed ad vsum delectationis. Itaque cum discere ambigua volumus, superna conspiceret, tenebras nostras deserere, interno dulcedinis saporem gustare, ab illius secreto tanto dignius repellimur, quanto munitionis nostra fortitudines negligentius

dispamus: iamque nobis tanto est ascendere difficilius, quanto ad nos ipsos relapsi, in altitudinem custodite non curauimus cordis munitiones. Diligenter igitur examen adhibendum est, & venialia etiam atque minuta cauenda, nam & illa non leuiter impediunt. Quocirca idem Sanctus egregie monet: Quia sine peccato, inquit, electi etiam viri esse non possunt, quid restat, nisi vt à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, euacuari quotidie conentur: Nam qui quotidie non exhaurit quod delinquit, etsi minima sunt peccata que congerit, paulatim anima repletur, atque ei meriti auferunt fructum interna saturitatis.

Si ex nimis occupationibus, studiosè caueat non necessarias, nec proximis vitales. Subtrahat aliquid voluntariis relaxationibus, suffuratur è mediis occupationibus aliquid temporis vel breuissimi, ad mentem eleuandam in Deum, se circumspicendam; curet habere mentem liberam, & iuxta S. Bernardi consilium, non se tradat negotiis, sed accommodet: petat à Superiore moderationem aliquam in actione; & ad breue tempus omnimodam etiam cessationem; redibit enim postea alacrior & virilior.

Postremo si ex Diuina dispensatione & subtractione, tunc animandus ad patientiam, & suauiter fouendus, ne animo deiciatur. Sed curet primum se ipsum coram Deo humiliare, sibi huius subtractionis causam adscribere, non placere sibi, sed accusare semetipsum, quoties in se vel ad modicum tepere gratiam senserit. In veritate enim didici, S. Bernardus inquit, nihil aequè efficax esse ad gratiam promouendam, retinendam, recuperandam, quam si omni tempore coram Deo inueniaris non altum sapere, sed timere. Huius autem subtractionis effectus & signa ponit idem Sanctus: Exarruit, inquit, cor meum: coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua; nec compungi ad lacrymas queo, tanta est duritia cordis: non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non inuenio. Vbi illa inebriatio Spiritus: vbi mentis serenitas, & pax, & gaudium in Spiritu sancto? Causam autem hic Pater refert ad superbiam, siue qua fuit, siue qua futura esset, nisi ita humiliaremur. At S. Bonauentura de Processu Religionis, quinque adfert huius sterilitatis & subtractionis deuotionis causas. Prima est, inquit, humiliationis. Secunda purgationis, quia minus purgatus fuit, minus studiosus in deuotione querenda, vel minus gratus in accepta. Tertia eruditionis, vt intelligat id non à se suisque meritis, sed à Dei gratia & libertate pendere. Quarta ex indiscreto impetu & conatu cordis, quo quasi libertas mentis obruitur, & deuotio veluti per violentam extortionem exprimendo quaeritur. Quinta ratio, meritum maioris gratiae & gloriae, dum desiderium non impletum, affligendo purgat animam, & patientia desolationis, & humilis sufferentia morosis quasi lima reddit animam clariorem, & magis susceptibilem Diuini splendoris. Haec ille.

Sed Gerson Cancellarius copiosius, quamuis breuissimè, decem & septem ponit huius subtractionis causas. Prima est, quam posuimus ex B. Bernardo quem citat, id est, ad superbiam recurrendam vel cauendam, 2. ad

54. C. 6.

ibidem. Plal. 118. 114.

86. Proc. 7. 21.

de myst. Theol. pract. c. 6. fid. vel in. dult. 6.

desiderium vehementius inflammandum. 3. ad cognitionem propria fragilitatis, ut homo sibi vilescat. 4. ut induat viscera pietatis super aliorum desolatione. 5. ad satisfactionem per dolorem illam sensibilem, quem patitur. 6. ut qui possunt alios iuuare, non ita se dedant internis consolationibus, ut à caritatis negotiis & aliis iuuandis retrahantur. 7. ut experientia per hanc reuersionem edoctus, virtutes ceteras & melius discat & efficaciter doceat. 8. ne deserat homo, pro hac dulcedine Dei in se. 9. ad punitionem venialium, tamquam si pater tristorem filio faciem ostendat, ut in omni custodia & modestia reddatur diligentior. 10. ut intelligat homo non haberi hoc per propriam industriam, neque volentis aut currentis esse, sed miserentis Dei. 11. Ad purgationem maris spiritualis, quod ex nimia quiete fordes contrahere solet, quas exagitatio commotioque, depellit. 12. Ut innotescat, si gratis timeat Deum, si parata est absque stipendio consolationum & suauitatum suo Imperatori deseruire. 13. Ne incipiat dona Dei, pro ipso diligere, ut adhaerens, ut se oblectans, cum tamen Pater indulgentissimus hac dispensatorie subtrahat, ut cibum aut pomum, parans interim hereditatem & regnum. 14. Interdum ad conseruationem corporis & virium, ne in lacrymis, gemitibus, & dulcedine sensibili labescat & deficiat. 15. Ut prouocet Deus sicut aquila pullos ad volandum, ut mater filium ad horam relinquit, quo instantius ille clamet, accuratius quaerat, arctius stringat, & illa vicissim blandiatur suauis. 16. Ad exercendam patientiam, quia sic afficit, non est sine tribulatione magna & anxietate. 17. & postrema, ut vel hinc conuertat anima, quanta futura esset amaritudinis perpetua separatio, si tantilla subtractio sic afficit.

Ceterum in hac subtractione, qua Dominus priuatione consolationis, ut ait S. Diadochus, intemperantiam nostrae voluntatis castigat, ut nos virtutis & vitij differentiam doceat, illud semper tenendum est, ut idem ait, ut cum dolore, humilitate, ac decenti subiectione speremus semper de Diuina pietate; hoc enim habere solet recessio gratiae, ad erudendum.

Sed in his omnibus illud curandum diligenter, quod Theodorus apud Casianum ponit, ut simus ambidextri, id est, ut prosperis & aduersis, spiritualibus successibus, ad anteriora semper progrediamur, ut siue seruentur spiritu, & terrenis sublimari ac spiritualibus meditationibus passi, siue cum omni spirituali seruire subtracto, quodam tepore atque merore tepesimus, cum intolerabili quodam retroque fastidio vniuersa fordes instrumenta virtutum, utraque quasi manu ad victoriam utamur. Vnde subdit: Quisquis igitur in illis, quae dextro pariter esse praediximus, minime fuerit subintrante gloria vanitatis elatus, & in istis, quae sinistra pariter sunt, viriliter dimicans, nulla desperatione conciderit, ac potius de contrariis arma quadam patientia, ad exercitium virtutis assumpserit, utraque manu victor prodegerit, & in viroque actu triumphator effectus, tam de sinistro statu, quam de dextro palmam victoria consequetur. Huc vsque P. Claudius.

87. Quoniam verò inter ariditates posui etiam distractiones, quibus in sacris precibus exagi-

tantur homines, praesertim in recitandis horis Canonicis praestat nosse, quia adhiberet adiumenta P. Petrus Faber, diuinum cum recitaret officium. Quae de re sic Orlandinus: Quod psalmodia attentius insisteret, praesertim sibi adiumenta quasiuit. Inter psalmum & psalmum breuem quandam precationem raptim iaculabatur ad Deum, cuius generis erat illa solemnis & frequens: Pater caelestis da mihi Spiritum bonum. Quae in prece, totis scilicet missae precordis, sensu ad reuocandam & colligendam mentem multum latere praesidi. Interdum decies augustinissima IESU & eius Matris nomina pie ad Horas singulas orandi Canonice appellabat, ut ad memoriam decem illa sibi redigeret, & in Psalms spectanda proponeret. Primum, vnam Dei gloriam; deinde Sanctorum honorem; tunc incrementa iustorum; postea liberationem eorum, qui noxii essent implicati mortifero; ad haec rei Catholicae progressionem; mutam etiam inter Christianos Principes pacem atque concordiam; denique leuationem eorum, quos ea ipsa hora vel dolor aliquis perfoederet corporis, vel animae sollicitudo perederet, vel aduentantis mortis horrore inuaderet, vel purgans apud inferos ignis excureret. Haec ille decem; ad Hora cuiusque Canonice carmen, pie sancteque recolebat: his mentem lubricam, ne qua efflueret, cohibebat. Nec verò illa ad comparandam attentionem nimis efficax ratio erat, quod in meo audis istam Canonice horis, in acerbissimos Christi cruciatum, indignamque necem suae mentis figebat aspectum, & ut psallendo carenteque progrediebatur, ita in reputandis acriter eius paenis atque doloribus procedebat. Intendebantur quippe dolores hoc magis, quod ille magis ad vitam vergebat occasum; & eadem proportione Faber sentiat sibi esse in Horarum attentione crescendum, intendendamque vim animi ad intensionem & incrementum dolorum: ut cum peruenisset ad Nonam, sentire quodammodo & ipse posse dixit illa tormentas, & supremos angores, quibus ea Christus hora paternis in amplexibus extremum spiritum edidit. Excitabat etiam, praesertim nouis ac tironibus, salutare se, cum se conferunt ad psallendum, contum sibi quatuor illos, veluti fines, quos ultra non praeceant, terminosque praescribant. Primum, loci opportunitatem; ubi psallendi fungantur officio. Magni enim interest, non illuc egredi cum mentor, unde sensus hauriant, quae cogitationem auocent, alioque traducant. Deinde personas ac Sanctos, qui vel in orandi formalis atque collectis, vel in sacris nocturnisque lectionibus memorantur. Postea verba, quibus sacrum carmen, & precatio tota contextitur. Denique res quae geruntur, actionumque varietatem, quam quotidiana psalmodia vicissitudo suppeditat. Hos intra fines atque cancellos qui se tenuerit, is, auctore Fabro, mentis aberrationibus obuiam terit. Conseruat aduentante psalmodia, ceteris ab negotiis paulisper abduci, ad eamque prius cogitatione, quam pronuntiatione conuertit, ne, si repente ab negotio traduceretur ad psalmum, vestigia rei gesta residerent in animo, perpetui semen erroris. Interdum etiam mentem suam blandè saltebat, ne qua liberè volitaret, cum eaque tanquam sedus imbat, ut immota silentque hoc vel illo saltem

saltem in Psalmo. psalmodiæ parte consideret: quam cum in eâ constantem, ut pepigerat, habuisset, pacta sua renouabat. & ad insequentem psalmum se rursus admonens, ita dicebat: Fac & huic animo si presenti, fac atrepto. Cui cum item fecisset satis, eadem admonitione deinceps progrediebatur ad reliquos, dum ad extremum in omni sui muneris parte constantiam, quam quarebat, esset adeptus. Et quod suos olim monachos Basilium monuit, idcirco mentis gigni in oratione desiderium, quia non satis presens Dei numen agnosceret, id Eaber etiam suo vsu didicit. & scriptis monuit ad iocundam in orationibus mentem valere plurimum, si qui Deum Deiq; Angelum presentem agnoscat, qui quemadmodum in precatione se gerat, animaduertant: itemque stantem ex aduerso malum angelum, qui, quod plures habeat ad accusandum ansas, inuidio curiosoque oculo, cuncta eius obseruet & rimetur errata. Præcipiebat inprimis abiciendam oranti sollicitudinem lucis crassæ, rerumque gerendarum vel optimarum, quo omnino perderet attentionem, nec sneret animum in inchoatâ prece conquiescere. Quippe animum ipsum in multa & longinqua diuisum, minus posse ei, quod est præ manibus, seriâ & constantem adesse. Quocirca faciendum ei, qui orare spiritu velit, ut omnem diei cursum se instruat ac dirigat, omnes actiones ita dispense, ut ad eas postea euentum expectatione suspensus orantis animus non recurrat, persuaseratque sibi, hoc Deo res gerendas cura magis forte, quod magis ab us ad Deum curam inter orandum ipse traduceret. Precandi psallendique sanctus officio, studebat inde spiritu non excedere. Ac ne se continuo foras prouiceret, totumque profunderet, ad ea que orauerat atque cecinerat animum reuocabat. Id quod et in quotidiano Missæ Sacrificio, & in quouis alio pietatis genere solemne semper & vsitatum fuit, ut in peractis, ad ea animum attentâ cogitatione reflecteret, singulasque velut operis partes recognosceret ipse secum, & tanquam prudens ac peritus opifex retractaret. Tanti autem faciebat accuratam, in canonicis præsertim precibus, attentionem, ut diceret, sapius esse in memoriam reuocandum orandi tempus, concipiendumque tantum ante, cum flagrans studium psallendi sapienter, tum metum sollicitudinemque, ne quid in psallendo canendoque peccetur: persoluto vero psalmodia munere, nisi ex sententiâ votoque successerit, suscipiendum esse dolorem, qui perpetuus sit, & ad nouum vsque psalmodia tempus conscientia peccus vrat. Sed hunc non tam volebat ex importunis cogitationibus suscipi, quibus mens alio rapitur, quam ex amore & caritate Dei, quod absuerit sensus orandi, inter suauissima Dei verba, & argumenta psalmodiorum. Multos enim sepe numero angere in precationis penso rediendo, non tam quod eius fructu priuantur, quam quod id temporis, quo adsistant ante Deum, aliene cogitationes obturbant, minime reuerita tanti Numinis Maiestatem: tamesi merito timorem hunc aiebat, fugamque cogitationum, ad amorem munire vrant. Quippe eo comparato, & in animum semel infusus, tum deum in ipsis rebus subsequatur attentio, ex amore scilicet diuine vocis atque verborum, & ex earum iucunditate rerum atque factorum, que sacro

carmine continentur. Hæc de Fabro Otlandinus. Alias deuotiones pro recitatione horarum Canonicarum docuit Christus Dominus S. Gerardem, quæ, si liberè, legi possunt, libr. 3. cap. 46. In sinuationum diuinæ pietatis, editum à Tilmanno Bredenbachio.

Porro B. Clara de Monte Falco Virg. Ord. S. Augustini, non S. Francisci (vix euidenter ostendit Baptista Pergilius in eius vitâ, & præter Cardinales sacrorum Rituum asserit Urbanus VIII. in Breui Apostolico) pro quantis horâ canonicâ assignauerat aliquod mysterium Dominicæ Passionis tunc considerandum: Pro Matutino Christi flagellationem ad columnam: pro Primâ, condemnationem Christi ad mortem, & fure ligati deductionem cum magnâ confusione: pro Tertiâ, iter Christi Domini crucem baiulantis à Pilati palatio ad montem Caluariæ: pro Sextâ, Christi denudati cruci affixionem & Deiparam affantem plenam dolore: pro Nonâ, Christi sitim & mortem sine vllâ bonâ confortatione peractam: pro Vesperis Christi depositionem de cruce, & Matrem eum recipientem dolore plenam: pro Cõpletorio Christi sepulturam.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Summarium rerum supradictarum, factum in gratiam tironum & scrupulorum pro eorum solatio, & adiuncta aliquot doctrina Sanctorum idem confirman-tes.

Nota 1. illa sola Meditatio nomen bonæ Meditationis non meretur, quando (vix & Communio) malè succedit ob negligentiam nostram. Tunc autem malè succedit quando in eâ aliquis ob suam negligentiam non sentit se excitari, saltem in intellectu, ad amorem alicuius boni, vel in genere, vel in particulari, vel ad odium & horrorem alicuius mali.

Nota 2. Negligentia autem nostra citè Meditationem in his sita est. Si accedamus ad meditandum, non præparatis benè punctis, seriâ lectione vel consideratione præmissâ. 2. Si post puncta meditanda benè præparata, voluntariè nos distrahamus ante meditationem immediatè. 3. Si dum meditamus, sensus, datâ operâ præfertim oculos non custodiamus ab aspectu rerum tunc non necessariorum. 4. Si in ipsâ meditatione distractiones occurrentes non statim repellamus, postquam aduertimus eas nos inuitos inuasisse. 5. Si non expleamus totum tempus meditationi à Superioribus præscriptum. 6. Si indecoro situ meditetur, vel more iacientium, & scamno incumbentium, vel alio modo, in quo nos nollemus inueniri orantes, ab iis quos maxime reueremur & timemus. Qui in